

Natuurreservaten

Zuiderkempen

Jaargang 3
driemaandelijks tijdschrift
april 1997 Nr. 1

Voor de gebruiksvriendelijkheid is de opmaak licht gewijzigd.

Uit de Reservaten.

HET GOOR

Drie botanische expertenteams brachten een bezoek aan het reservaat. We genieten mee van hun indrukken. De plantenwerkgroep van Diest (Natuurreservaten Oost-Brabant dus) dacht bij monde van hun plantengoeroe een zekere eutrofiëring te bespeuren, o.a. omwille van de uitbundigheid van de begroeiing van het dopheideverbond. Plaatselijk zijn de planten uitermate fors, wat eventueel op insijpeling van voedingsstoffen kan wijzen. Een tweede indicatie daartoe is dat buiten maar toch dicht bij het reservaat er ook planten waargenomen werden die het typisch van meer eutrofie omstandigheden moeten hebben. Maar er is natuurlijk ook het goede nieuws dat het Goor nog steeds een botanische schatkamer zonder weerga is. Bruine snavelbies en Draadzegge vielen duidelijk in de smaak van deze kritische bezoekers. In het Goor is de zeldzame Draadzegge erg goed vertegenwoordigd, maar eigenaardig genoeg komen bloeiende planten nauwelijks voor. Hiervoor had niemand een verklaring, zodat alle suggesties welkom zijn. Ook de Moeraswolfsklauw toont zich weer, en wel op een andere pand dan waar hij gewoonlijk te vinden is. Dit is natuurlijk prima, vooral omdat hij op de gewone standplaats dit jaar nog niet gevonden is. De waterstand is namelijk nog steeds zo hoog dat de traditionele groeiplaats nog een vijftal cm onder water staat. Ugo Santens is een vorser van de VUB die vooral opzoekingwerk verricht naar "plaggen", en daarvoor verschillende reservaten aandoet, waaronder de Langdonken en het Goor. In tegenstelling tot de groep uit Diest ziet Ugo Santens niet echt iets verkeerts in de hoger vermelde uitbundige groei van het dopheideverbond. Twee verschillende interpretaties dus, zodat wij als leken ons maar geen oordeel zullen aanmatigen.

We zijn in elk geval zinnens om in onze beheersplannen met deze adviezen rekening te houden.

Tenslotte kregen we ook de plantenwerkgroep van Wielewaal Lier op bezoek.

Beheersplannen beschrijven beheerswerkzaamheden, waarvoor jullie allemaal uitgenodigd zijn. Noteer alvast zaterdag 16 september maar in jullie agenda. Om 13u30 wordt de hand aan de schop geslagen, bij de ingang van het reservaat aan de Middendijk te Westmeerbeek.

STEENKENSBEEK

Behalve rond het Goor en het Asbroek is er nog een project opgestart op grondgebied Hulshout. Stroomafwaarts van de Netevallei Westerlo ligt namelijk de Vallei van de Steenkensbeek langs de Grote Nete, tussen Westmeer-beek en de Pallieterhoeve. Wij hadden daar reeds een klein hooilandje in eigendom, en er blijken nog mogelijkheden te zijn. Er zijn enkele veelbelovende percelen te vinden. Vooral een uitgraving waarop zich later een veld met Stekel brem en Dopheide ontwikkelde, heeft sommigen onder ons reeds doen watertanden, terwijl anderen het eerder bij likkebaarden hielden

Van 31 juli tot 4 augustus organiseert VHPA 'Natuurbeleving in de Zuiderkempen', of op zoek naar samenhang in de natuur tijdens 10 natuurwandelingen.

VMPA

Wie mee wil kan voor informatie terecht bij het VMPA-secretariaat (Bart Hoes), Ommeganckstraat 26, 2010 Antwerpen

LANGDONKEN

Hooi, hooi, hooi! Er werd en wordt weer zweet gelaten in de jaarlijkse strijd met het Langdonkse hooi. Eind juni werden onze weilanden aan de schuur gehooïd. Andere percelen zullen later op het jaar gemaaid worden.

Wie alleszins opgezet is met het landschap dat wij proberen te herstellen (kleinschalig boerenlandschap met hooilanden, akkertjes, heide, vennen, houtkanten, bos, rietland, ...) is de kerkuil. Hij bracht dit jaar drie gezonde hinken groot in onze schuur. Na het gelukke broedsel van verleden jaar (4 jongen) lijkt hij zich definitief gevestigd te hebben. Hoera!

3 klassen van de freinetschool 'De Appeltuin' uit Leuven brachten een wandel- en werkbezoek aan de Langdonken. Zij bewonderden ronde en kleine zonnedauw op de plagplekken én ... namen dan zelf de schop ter hand. Dat was meteen hun eerste 'plagervaring'.

PASTORIETUIN

In ons vorig nummer berichtten wij dat het Laakdals gemeentebestuur een deel van de pastorietaan wilde verkavelen. Onze vereniging had hiertegen bezwaar. Half april kregen wij van het gemeentebestuur een brief met de melding dat deze verkaveling niet doorgaat. Bedankt gemeentebestuur.

BRUG TE VEEL

De aanleg van een tolvrije verbindingsweg van het graafschap Heeëtvén naar de baronnie Hilselt is gestruikeld over een brug. Na jarenlange procedureslagen tussen voor- en tegenstanders werd dit voorjaar met de werken gestart. Het rangschikken van 'De vallei van de Steenkensbeek' en het hier opvolgende stilleggen van de werken door de provinciegouverneur is de zoveelste aflevering in deze soapserie. De Raad van State mag de volgende knoop doorhakken. Een open landschap aantasten om niet over een aanpalende gemeente naar het eigen gemeentehuis te moeten rijden en om voor enkele inwoners deze weg te verkorten met 1,5 km is ons inziens geen voorbeeld van een zorgzaam en duurzaam beleid. We hopen dat het gezond verstand alsnog de bovenhand zal halen.

EIKEN

Vorige maand sneuvelden een 25tal monumentale eiken langs de Averbodse Baan te Veerle. Waar er langs deze weg huizen staan, werden alle bomen geveld. De Laakdalse milieuraad had gevraagd om eerst langs één zijde opnieuw bomen aan te planten en dan

pas over te gaan tot kapping van de eiken als dit niet anders kon. Het grootste deel van de bomen was kerngezond en ze konden nog vele jaren de wegberm sieren. Wij betreuren dan ook deze kapping.

JNM

De Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming is een natuurvereniging voor en door jongeren. Heel Vlaanderen is verdeeld in 40 afdelingen. Onze afdeling is de afdeling Hageland-Zuiderkempem. JNM-ers van 13 tot 25 jaar kunnen deelnemen aan excursies, werkdagen, uitstapjes en de fantastische kampen. Ze ontvangen tweemaandelijks het nationale tijdschrift EUGLENA en als ze lid zijn van onze afdeling ontvangen ze om de drie maanden het ledenblad 'De Geitenmelker'. Voor de piepers (van 8 tot 12 jaar oud) worden speciale activiteiten georganiseerd : bosspelen, knutselen, wandelingen, spelletjes, nestkastjes timmeren, leerrijke uitstappen naar tentoonstellingen, ... Ook de piepers gaan op kamp. In de Geitenmelker zit een piepkrant en hun eigen nationale tijdschrift.

Onze afdeling gaat samenwerken met Natuurreservaten-Zuiderkempem. We bezoeken de reservaten, doen beheerswerken, inventariseren. Hou je van natuur en ben je niet bang van een inspanning? Dan is JNM is voor jou. Droom je al weg bij de gedachte aan een heerlijk kamp of een gewone wandeling? Dan is het de hoogste tijd om lid te worden!

Voor meer info kan je terecht bij

Hanne Aerts

Olense weg 151

2260 Westerlo

014/264660

Je kan ook meteen je lidgeld betalen:

Rek. 001-2280592-04. Piepers betalen 350 fr., 'gewone' JNMers 450 fr., steunleden 600 fr.

Naam, adres en geboortedatum vermelden.

DE ROOST

In De Roost wordt elke bezoeker hartelijk verwelkomd... vooral door de muggen. Bij het zwoele weer van de laatste weken komen de varens, zeggepollen, gele lis en de mossen mooi tot hun recht tussen de begroeide elzenstobben. Vooraleer we maaïen willen we nog eens inventariseren. Tijdens de " roef e l dag " gingen we op plantenspeurtocht met de jonge natuurliefhebbers.

EEN DRAMA

Het gebeurde in De Roost. Een egel zat gevangen in de fijnmazige omheining van een illegaal weekendverblijf. Het diertje kon niet meer voor- of achteruit. Een van onze leden wandelde net op tijd voorbij en kon hem of haar na wat voorzichtig trek- en duwwerk vrijmaken. Met pijn aan de vingers maar met een goed gevoel aan het hart zag hij het stekelbolleke wat versuft wegschuiven.

GEBROKEN SCOUT

Tijdens een beheersdag van de Blaubergse scouts hebben jeugdig enthousiasme en pech ervoor gezorgd dat een scout met 2 gebroken polsen naar Leuven moest worden afgevoerd. Onze ziekenbezoekersdienst bezorgde de pechvogel een geschenkje en wenste hem een spoedig herstel.

WANDELEN

Zondag 6 augustus:

Wandeling in de Werft te Veerle Vinea - Versie: 14.00 u. Sporthal Veerie: 14.15 u.

Zondag 10 september:

Wandeling Gerhagen vinea-veerie: 14.00 u. Parking vv-toren: 14.15 u.

Zondag 1 oktober:

Wandeling Holle weg te Eindhout Vinea- Versie: 14.00 u. Kerk -Eindhout: 14.15 u.

AANKOOP

In de Langdonken, het Asbroek en de Netevallei werd er van 'Dokter Witvrouwen' gekocht, in totaal 10 percelen goed voor 5ha39a70ca.

In de Langdonken werd de toegangsdroef (45 a) aangekocht. Deze eikendreef werd aangelegd in 1945 door Albert Coomans De Brachène. De dreef was de laatste eigendom van de familie De Brachène in de Langdonken. Ooit waren er grootse plannen om aan bosbouw te doen. De arme bodem en de hoge grondwaterstand beslisten er anders over.

Verschillende aankoopdossiers, waaronder een zeer belangrijk, zijn aan hun ontknoping toe. Daarmee verrassen we u een volgende keer

NAAR DE POLDERS

Op zondag 30 juli maken wij de GR-wandeling Streefkerk - Oude-water (26 km).

We wandelen dwars door de polders. 's Middags rusten we in het historische stadje Schoonhoven. Onze tocht gaat langs een oer-Hollands landschap gevormd door sloten, weilanden, dijken, massa's knotwilgen. We verkennen de ooievaarsdorpen "Het Liesveld" en "Het doove gat". De Lek steken we over met de veerpont. We bezoeken de binnenstad van Oudewater. Hier kunnen heksen (Dames opgelet !) nog steeds gewogen worden. Wie 26 km wat ver vindt kan de wandeling halveren. Laat u echter niet afschrikken door de afstand. Wij gebruiken de ganse dag om deze op een gezapig tempo en genietend te overbruggen.

Op zondag 30 juli '95

Zaal Vinea, Versie om 7.30 uur. 400 f r volw. 200 f r tot 16j. Bij onvoldoende deelnemers rijden we kostendelend met eigen wagen!

Inschrijven : Voor 23 juli bij Jan van Walsum, Tempelstraat 9 2430 Eindhout-Laakdal. 014 /86.67.77.

Vooraf storten op rekening 457-7023401-25

van Natuurreservaten Zuiderkem-pen op bovenstaand adres. Vermeld GR-wandeling en het aantal deelnemers! Alle inlichtingen bij Jan. Niet vergeten! : goede stapschoenen, een verrekijker, picknick en enkele guldens voor de veerdienst en consumptie(s) in de stadsherberg

MILIEURAAD

Herselt

De milieuraad ging op reis. Met een volle bus van 8 man werden de eindbestemmingen van ons afval bekeken: de compostfabriek in Beerse, het stort in Meerhout en ECOL in Beringen kreeg de milieuraad op bezoek. De volgende milieuraad werd volledig besteed aan het gemeentelijk afvalbeleid. We leerden dat Herselt het hoogste gewicht aan afval per inwoner/jaar produceert. Hier de score:

Herselt : 480 kg/jaar Westerlo: 314 kg/jaar Laakdal: 277 kg/jaar Hulshout: 269 kg/jaar
Herselt is dan toch in iets de grootste;

De milieuraad zocht naar oorzaken en stelt remedies voor. Omdat deze massale afvalstroom handenvol geld kost, verwachten we maatregelen.

WESTERLO

Binnen de milieuraad van Westerlo werd een commissie samengesteld voor het opstellen van een gemeentelijk kap- en beplantingsreglement. Na goedkeuring door de milieuraad werd het ontwerp voorgelegd aan het gemeentebestuur. Die keurde het reglement goed na enkele kleine aanpassingen.

Voor het vellen van grote bomen of voor het rooien van houtkanten is nu een vergunning vereist. Ook het aanplanten van niet streekeigen bomen of struiken is vergunningsplichtig.

Met dit reglement wordt er in Westerlo een flinke stap voorwaarts gezet inzake natuurbehoud.

Laakdal

In Laakdal hebben we altijd geijverd voor een open milieuraad. Tijdens de bijeenkomst in april waren we toch wat verrast door de ruime vertegenwoordiging van de landbouwers. Door de 'Boerenkrijgachtige' toestanden rond het MAP en de Groene Hoofdstructuur stelden we ons wat vragen. Toch denken we dat hun aanwezigheid op de milieuraad een goede zaak kan zijn.

We behandelden een ontwerp voor het aanplanten van bomen langs wegen, de huurovereenkomst voor De Roost, een ontwerp voor subsidie aan natuurverenigingen voor de aankoop van natuurgebied en een ontwerp voor subsidie voor aanplantingen op privé-terrein. Dit alles werd eenparig positief aanbevolen.

- Ook in Laakdal is één van onze leden voorzitter van de Milieuraad. Vic Van Dyck werd eensgezind aanvaard om tijdens de volgende twee jaar de vergaderingen te leiden.

- Als ondervoorzitter is gekozen voor mevrouw Hilde Clerckx uit de 'landbouwkring'. Het GNOP vordert langzaam. De basisinventaris is bijna af. Bij de knelpunten vinden we de weekendverblijfbachtige toestanden op de eerste plaats.

WEGBERMEN

Het wegbermb beheer in Laakdal werd tot op heden niet nageleefd.

Sinds enkele jaren bezit de gemeente een spuitton. Deze wordt intensief gebruikt. De bedoeling was om langs grote wegen een smalle strook te sproeien. Men wou wegmarkeringen zichtbaar houden. Deze opdracht werd ruim geïnterpreteerd. Zelfs de kleinste veldwegen werden niet gespaard. De smalste bermen werden haast volledig in een geel kleedje gezet.

We nemen contact op met het gemeentebestuur om een en ander over het wegbermb beheer te bespreken.

IN DE EIFEL

Traditioneel trekt de vroegere Natuurvereniging Van Laakdal er met de Hemelvaartdagen op uit. Dit jaar waren er niet minder dan 64 deelnemers te gast in de Duitse Eifel. In het Killtall ligt het dorpje Zendscheid. Ons hotel was omgeven door hooi landen en hellingsbossen. In deze oase van rust mocht de groep vier dagen vertoeven. Al wandelend deze omgeving verkennen was prachtig! De vierdaagse was dan ook veel te vlug voorbij.

Een dikke pluim voor Fons, Hilde en Jos voor de organisatie. Alles, zelfs het weer was piekfijn in orde. Ook de deelnemers: bedankt voor het fijne gezelschap!

Plannen voor volgend jaar worden gesmeed. Worden het de Wadden of de kusten van noord-frankrijk? In ieder geval iets met de zee. We houden u op de hoogte!

NETEVALLEI

Enkele jaren geleden werd een beekje in de vallei van de Grote Nete door het Gemeentebestuur van Westerlo in beheer gegeven aan Natuurreservaten vzw.

Waar voorheen jaarlijks een grote kraan langskwam om de oevers 'mooi' recht te maken en een flinke schep slib en kruiden van de bodem weg te schrapen, werd met het nieuwe beheer gekozen om eens lekker niets te doen. De resultaten zijn prachtig. Gele en witte waterkers, pijlkruid, waterviolier en sterrenkroos zijn enkele van de planten die nu in het beekje voorkomen. Deze planten zorgen ervoor dat het water extra gezuiverd wordt en ook dat het minder snel afgevoerd wordt.

Langs de oevers van het beekje zijn op vele plaatsen jonge elzen opgeschoten. Het was op de overhangende tak van zo'n jonge els dat we begin juni drie jonge ijsvogels konden waarnemen. Eventjes maar, want al vlug schoten de helblauwe vogeltjes weg. Laag scherend over het water verdwenen zij uit het zicht. Een waarneming van enkele seconden die minutenlang bleef nazinderen en die ons ervan overtuigde dat we voor het beekje het juiste beheer gekozen hebben. Lekker niets doen!

ASBROEK

Naast een curiosum dat vorige maand in het Asbroek te zien was, is er dit voorjaar tweemaal het bewijs geleverd dat een positieve samenwerking tussen natuurverenigingen en jagers mogelijk is.

Eerst het curiosum. Een aantal weken stond er op een wei in het Asbroek namelijk een koe met vijf poten, weliswaar een ervan groeiend op de rug van het beest. Het is en blijft een raar gezicht.

Nu de positieve samenwerking met de plaatselijke jagersgroep. Alles is begonnen met een schriftelijke jachtovereenkomst tussen onze vereniging en de plaatselijke jachtgroep waarbij deze laatste erkent dat op de natuurterreinen de natuur op de eerste plaats komt en dat jacht een van de mogelijke vormen van beheer is.

De jachtgroep heeft dan ook meteen de theorie in praktijk omgezet. Twee zaterdagvoormiddagen werd er aan natuurbeheer gedaan, samen met enkele mensen van Natuurreservaten. Een verruigd nat hooi land je werd gemaaid en het maaisel werd afgevoerd. Op enkele weken kenden we al een enorme toename van de dotterbloemen. Knap toch; voor herhaling vatbaar!

DE WINNAARS

De Open Natuurdagen 9 en 10 april georganiseerd door Natuurreservaten v.z.w. werden dit jaar een groot succes. In de Zuiderkempen organiseerde onze afdeling een fietstocht. De reacties bij de aankomst waren unaniem positief. Aan de fietstocht was ook een leuke wedstrijd verbonden. Vrijwel alle antwoorden werden juist bevonden. De schiftingsvraag moest dus uitsluitel brengen. De plagschop woog precies 2320 g. Onze computer maakte dan ook de volgende winnaars bekend.

1. Verstraeten Nancy, Morsel.
2. Mertens Josfin, Veerle.
3. Bergmans Tijl, Veerle.
4. Van den Brande Walter, Herselt.
5. Van Havermaet Jenny, Borgerhout.
6. Huysmans Willy, Herentals.
7. Engels Herman, Herentals.
8. Helsen Marcel, Westerlo.
9. Van Rompay A., Borgerhout.
10. Bergmans Jan, Westerlo. Van den Brande Jef, Herselt.

De jongste deelnemers waren Lien Bergmans en Jasper Michiels, beiden 2 jaar oud en uit Westerlo. De oudste deelnemer was Louis Dor-maels (76 jaar) uit Holsbeek. Alle winnaars krijgen hun prijs thuis bezorgd ook de jongste én de oudste deelnemer krijgen een aanmoedigingsprijsje

Maar bovenal was deelnemen belangrijker dan winnen. Daarom nog een welgemeende proficiat aan alle deelnemers én... tot volgend jaar!

IN NESTEN

Enkele van onze leden zijn actief binnen de vogelringgroep Demervallei. Zij controleren regelmatig een aantal nesten van hollenbroeders, dit zowel in nestkasten als in natuurlijke hollen. Af en toe komen zij voor verrassingen te staan. Wij laten u even mee genieten.

Het boomkonijn.

Op 2 april onderzochten wij een holte in een knoteik te Linkhout. De opening bevond zich ongeveer twee meter boven de grond. In plaats van de te verwachten holenduif, vonden wij echter een slapend wild konijn. Aan de voet van de boom was een holte. Hier waren duidelijk graaf sporen. Waarschijnlijk verschaftte dit konijn zich langs deze weg en via de binnenin holle boom een toegang tot zijn hoger gelegen rustplaats.

De holenduif-merel

Op 17 mei troffen wij te Geel-Punt in een holenduifnestkast twee merelnesten aan. Merels broeden meestal in struiken. In het eerste nest lagen drie jongen, in het andere drie eieren. Een holenduif was blijkbaar niet opgezet met deze kraak, want zij heeft er prompt een eigen ei bij gelegd. Begin juni zat dit merel vrouwtje nog te broeden. Resultaat??

De antenne-ekster.

Op 19 mei zagen we te Zittaart (Meerhout) een eksternest, ongeveer 15 m hoog in een antennemast. Het nest was opzij geflankeerd door een groot reclamepaneel en bovenaan door enkele reusachtige spots.

Een voorbeeldige zwarte spechtvader.

Broeden is in de vogelwereld vooral vrouwenwerk. Op 21 mei controleerden wij een holte in een beuk te Molenstede. Een mannetje zwarte specht zat er te broeden. Een grote broedvlek (een naakte buik om de eieren beter te kunnen opwarmen tijdens het broeden) wees er op dat hij dit geregeld deed. Opzoekwerk in de literatuur leerde ons dat beide geslachten broeden en sommigen beweren zelfs dat voornamelijk het mannetje broedt. Is het tijdperk van de zwangere vaders aangebroken?

Samenwonen van holenduif en spreeuw

Op 10 juni controleerden wij een steenuil"pijp" te Stelen (Geel. De steenuil gaf niet thuis. Hij had zijn woonst dubbel onderverhuurd. In het voorste deel van de nestbak broedde een moeder holenduif op 2 eitjes. In het achterste deel van de kast aasden vier jonge spreeuwen om voedsel. Om hun jongen te bereiken moesten de spreeuwenouders telkens over de holenduif heen.